

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΔ' - 454 - 22 ΛΕΩΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 5 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1916 ΑΡΙΘΜΟΣ 6033

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΘΕΑ ΤΡΙΚΟΣ. Μιά παράσταση τοῦ Ὀθέλλου.
ΑΛΚΙΠΣ ΘΡΥΛΟΣ. Φεγγαροτραγούδο.
Ο ΝΟΥΜΑΣ, Δημοτικιστική ομάδα.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Σημειώματα στο περιθώριο.
ΙΟΥΛΙΑ ΠΕΡΣΑΚΗ. Ὁ Σοκρατάκιος.
Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ—Πλάι στην ἀγάπη (Τέλος).
ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ. Νέα Εισόδια.
ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ(*)

(1907—1910).

156

Ἀπὸ τὸ διάβασμα κάποιων ἔργων, ρομάντσων ἔξωφρα πρώτης γραμμῆς (τὸ μυθιστόρημα εἶναι τὸ ποτάμι πὸν ρέει σὲ κοίτη πλατύτερη καὶ ἀπ' ὅλα τὰλλα τοῦ ὠραίου λόγου) στοχάζομαι πὸς τὰ δυὸ στοιχεῖα, τὸ *χαρακτηριστικὸ*, καὶ ἐκεῖνο πὸν λέμε *διασκεδαστικὸ*, εἶναι δυὸ στοιχεῖα τίς περισσότερες φορές καὶ ἀντίθετα καὶ ἀταίριαστα. Τυπικά, σ' ἡμᾶς ἔδω, παραδείγματα, τὰ ἔργα τοῦ Ψυχῆρη.

157

Ὁ τρόπος πὸν κρατηρούσανε τὴ ζωὴ ἀδιάκοπα καὶ σὰ ἐλάχιστα μεγαλόφωνοι μολαταῦτα ποιητὲς καὶ μυθιστοριογράφοι σὰν τὸν Whitmann καὶ σὰν τὸν Stevenson, μοῦ θυμίζει τὸ δικό μας τὸ Μητσάκη, γονατισμένο στήν ἀρχὴ τοῦ δρόμου ἀπὸ τὴν ἀφ' ὁρῶστια.

158

Ἀπὸ τὸν πρόλογο ἑνὸς βιβλίου λόγια τοῦ φημισμένου φιλοσόφου Boutroux : Ἡ ἰδέα δυναμώνεται, γίνεται σιωστότερη καὶ πλαστικώτερη, γίνεται πὸν πολὺ ἢ ἴδια (ἔρχεται πὸν πολὺ στὸν ἑαυτὸ της), παλαίβοντας νὰ ὑποτάξῃ τὴν ἀνιπτότατη μορφή. Πουὺς δὲ δοκίμασε τὴν ἀντίδραση τῆς μορφῆς ἀπάνου στή σκέψη; Ὅσο ζητοῦσε ὁ Οὐγκὼ ἀρμονικώτερο καὶ ταιριαστότερο στίχο, τόσο εὑρισσε μιὰ σκέψη δυνατώτερη, ἀπλούστερη, ἀληθινώτερη. — Ἐφαρμοσέ τα στή γλώσσα ὅσο ζητοῦμε νὰ τὴ γράψουμε πὸν καθαρία, πὸν ἀρμονικά, τόσο ἀρμονίζουμε καὶ καθαρίζουμε τὴ σκέψη μας. Τόσο ἡ γλώσσα γίνεται λόγος.

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸν ἀριθ. 468 (1912) τοῦ «Νουμά».

159

Ἄλλοίμονο στὸν πολεμιστὴ καὶ στὸν ποιητὴ πὸν κάνουν τίς δάφνες τους κρεββάτι τοῦ ὕπνου τους!

160

Ἡ δόξα πολλῶν, καὶ ἀπὸ τοὺς πὸν μεγάλους, πὸν μᾶς φαίνεται πὸς γιομίζει τὴν Οἰκουμένη, δὲ γιομίζει, σωστὰ σωστά, παρὰ τὰ κεφάλια κάποιων ἀνθρώπων μέσα σὲ ὀρισμένους κύκλους. Ἐὼν ἀνθρώπων αὐτῶν ἢ βοῆ στὸν κόσμο ἐπάνω, ὅσο καὶ ἂν ἀρμονικὴ σκορπίζεται, θυμίζει κάπως τὸ σφύρισμα τοῦ κουρπιοῦ ἀπάνου στοῦ βοδιοῦ τὸ κέρατο.

161

Πολλὲς φορές κηριεύουμε τὸν κόσμο γιὰ νὰ πιάσουμε λιγοστὲς σελίδες, μιὰ γιὰ πάντα, στὸ βιβλίον ἑνὸς ἱστορικοῦ. Πολλὲς φορές ἢ μιὰ σελίδα πὸν κρατοῦμε στήν ἱστορία μέσα φαντάζει πὸς μέστωσε τὴν πλάση μὲ τὴ φήμη μας ἔνω, καλὰ καλὰ, ἔξω ἀπὸ τὴ σελίδα ἐκεῖνην εἴμαστε terra incognita. Ἀπὸ στασιδὶ πὸν παρουσιάζεται, στή ρομαντικὴ μας τὴν εὐκολοπιστία, σὰ θρόνος δόξας.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

ΦΕΓΓΑΡΟΤΡΑΓΟΥΔΟ

Τὸ παραμῦθι τῆπε μιὰ κατάλευχη μ' ἔδες τίς σκοτεινὲς ἀντιφεγγιὲς νύχτα, στὸν ἄνεμο πὸν ἀδιάφορος περνεῖσε γρήγορα, ἢ μικρὴ ἀχτίδα μ' ἕνα λυγμὸν — ἢ μ' ἕνα γέλιο :

Ὁ ἄμορφος Τραγουδιστὴς πὸν τὰ γλαρὰ του μάτια ὅσο καὶ ἂ βλέπανε ὀλόγυρα εἶσαν πάντα γυρισμένα μὲ μιὰ ἔκφραση ξεχωριστὴ, ἐμπνευσμένη, σ' ἕναν κόσμο ἐσώψυχου, πὸν ἢ φωνὴ του τραγουδοῦσε πὸν παθητικὰ καὶ ἀπὸ τὸ πὸν μεθυστικὸ βιολί, λύγιζε μπροστά του, περνώντας ἀπὸ τὰ χωριά, τὰ δειλινὰ στή βροχὴ καὶ στὰ πανηγύρια, ἀμέτρητες περήφανες κοπέλλες. Ἐφθινε νὰ ἐπιθυμήσει μιὰ ἀγάπη γιὰ νὰ τοῦ δοθεῖ ἀμέσως, καταδικὴ του. Καὶ παίρνοντας τὴ συγκίνηση καὶ τὸ λυγμὸ τῶν καρτισιῶν πὸν τὸ μοναδικὸ τραγούδι του εἶχε νικήσει, ἔφραγε... Νοσερά, μόνου μὲ ὅση ἔνταση ἔπρεπε γιὰ νὰ δώσει ὀλόγυρα στὴ φωνὴ του ἕναν τόνο πὸν βελὺ καὶ πὸν συναρπαχτικὸ, αἰσθανότανε τὸν πόνο πὸν σκορποῦσε. Εἶχε ἀνάγκη τοῦ Πόνου γιὰ τὸ σκοπὸ του τὸν Ὁραῖο... Πλατιά Ἀγάπη, χάριζε καὶ τὴν ἕμνευσε μελωδικά... Ὁλο ἄμορφιές... Ὁ Τραγουδιστὴς εἶτανε γιὰ ἔδες τίς Κοπέλλες, ὁ Μοιραῖος Ἄγνωστος πὸν ἔρχεται ἀπὸ πὸν, κενένας δὲν τὸ ξέρει, νὰ φέρει τὸν ἀξέτιμητο θησαυρὸ μιᾶς Ἀγάπης πὸν ὀδονηρῆς, εὐγνώμονα νὰ λατρευθεῖ.

Κι' Αὐτός, ὁ Ἐνας, ὁ Ἀσύγκριτος, ὁ Ἀσυγκίνητος τὴν ἀγάπησε, τὴ μικρὴ ἀχτίδα.

Σχεδὸν σὰ νὰ μὴν ἄκουσε, χωρὶς νὰ προσέξει, ἐκκολλήθησε τὸ τρελλὸ τοῦ διαβὰ ὁ ἀνεμῶς...

Κάτω ἀπὸ ἓνα ἰσκιωμένο κυπαρίσσι στὴ μοναχιά τῆς ἐξοχῆς, σκυμένος ἀπάνω σὲ μιὰ μικρὴ χλωμὴ κοπέλλα ποὺ τὸ ἴδιο ἀπομεσήμερο, ἐνῶ τραγουδοῦσε, ἀσυγκράτητα τραδηγμένη, μὲ κάτι ἀπλανο καὶ θαυπωμένο στὸ βλέμμα τῆς, τὸν εἶχε πλησιάσει καὶ εἶχε θελήσει τὴ μελωδίᾳ τῆς φωνῆς του νὰ φιλήσει, εἶδε ὁ Τραγουδιστὴς τὴν ἀχτίδα λίγο μακρύτερα νὰ παίζει. Σὰ νὰ τότε φώνηζε ... ἦ καὶ νὰ τὸν προκλοῦσε ... ἴσω; καὶ νὰ σάρκαζε. Κ' εἶτανε τόσο ἀνάλαφρη, τόσο γλυκιά. Ἄφησε μόνη τὴ μικρὴ, κι' ἄς ἐκλαψε μ' ἓνα σπαραγμὸ ποὺ τραγικὰ ἀντήχησε στὴν ἀπέραντη σιγχιλιά, μόνη κάτω ἀπὸ τὸ κυπαρίσσι τ' ὀλομυρο, ἐρημικὸ στὴ φεγγαροφώτιστη πεδιάδα, κι' ὤρμησε νὰ πιάσει τὴν ἀχτίδα. Παιχνιδιάρικα, σὰ νὰ τὴ διασκεδάζε τὸ κυνήγημα καὶ ἢ προσπάθειά του, γλύστρησε καὶ τὸν τράβηξε πρὸ πέρα, ὀλοένα πρὸ πέρα, χωρὶς ἀνάπαυση. Τὸ παιχνίδι ἐνστιχτα εἰξερε καὶ μὲ τοὺς πρὸ ξελεπτισμένους τοῦ ἐλιγμούς. Εἶτανε τέτοιος ὁ θρίαμβος νοσταλγικὰ νὰ τὴν κυττάζει ὁ Σκακουστός Τραγουδιστὴς — ἴσασε σήμερα μόνον δειλὰ νυχοπούλια εἶχε μαζέψει, νυχοπούλια ταπεινά, ἀσχημα, κι' ἄς τῆς ἄρεζαν χθὲς ἀκόμα, κι' ἄς τὴν τυραννοῦσε μὲ τὴ φαινομενικὴ τῆς προτίμησιν ποὺ ὀλο ἄλλαζε—εἶτανε τέτοιος ὁ θρίαμβος, ποὺ πρὸ μεγάλο, πρὸ ἐπιδλητικὸ ἀκόμα τὸν ἤθελε. Ὅλη νύχτα ἐφευγε, ὅλη νύχτα τὸν ἀνάγκασε νὰ τρέξει τρελλὰ, σχεδὸν ἀσύνοιδα τοῦ δρόμου. Ἡ αὐγὴ τότε βρῆκε στὴ ράχη κάποιου φηλοῦ βουνοῦ μὲ τὰ μᾶτια ἐκστατικὰ χαμένα στὸ Βασιλεμα τῆς μικρῆς ἀχτίδας. Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ κταράστηκε τὸν ἥλιο, ἐνῶ μ' ἀπόφραση ἐσφυγγε τὰ νύχια μέσα στὰ χέρια, σαγκάροντας σύγχρονα τὸ στόμα του, κι' ὤρμηζε τὸν ποτὲ νὰ μὴν ἀφήσει τὸν ἐκυτό του νὰ σκύψει νικημένο ...

Ὁ Πόθος τραγοῦδια ἀνεμῶνης καὶ θέλησης τοῦ τόνισε, τραγοῦδια πρωτάκουστα ποὺ μ' ὅλη τὴν ἀγωνία του μ' ἀπορία τὰ ἀιστανότανε νὰ δημιουργοῦνται, τόσο τοῦ φαίνονταν ὑπεράνω τῶν ἄλλων, ποὺ κι' ὅλα τέλεια τὰ πίστευε, ὑπεράνω τοῦ ἴδιου Ἐγῶ του. Τὸ Νόημα τῆς ζωῆς γενότανε γι' αὐτὸν μετωμένο, πλῆρες, τὸ Νόημα ποὺ ἀνώφελα εἶχε γυρῆσει στὶς πολλὰς πλούσιες ἀνθρώπινες ὑπαρξεις καὶ ποὺ τοῦ τὸ εἶδνε τώρα μιὰ Ἀγάπη. Στὴν πλατιὰ ἐρημιὰ τὰ σκόρπισε τὰ τραγοῦδια του, κανέναν ἄλλο; νὰ μὴ τὰ κοῦσει, ἀγὰ νὰ μένουνε, τὰ σκόρπισε περιμένοντας τὴ νύχτα μὲ τὴν ἐλπίδα, γιὰ τὴν ἀνίκητη θάτνε ἢ Δύνη τους. . . Ὅμως τὴ νύχτα, ὅλη νύχτα, πολλὰς νύχτες ὀλόκληρες, ἀνώφελα κυνήγησε τὴν ἀχτίδα. Εἶχασε πὼς ἢ μικρὴ ἀχτίδα ἄκουε ἀκατάπαυστα τὴν ἀφικτὴ ἀπὸ ὅποιο τραγοῦδι μουσικὴν τοῦ Σύμπαντος ... Ἐξάλλα λάμψανε τὰ ἄλλοτε γλαρά του μάτια μεγαλωμένα στὸ ἀδυνατισμένο ἄσπρο τοῦ πρόσωπο ὅπου εἶχε σβῶσει ἢ αὐλὴ ἐκφραξ καὶ τὸ χαμόγελο σ' ἓνα σπασμὸ θελητικὸ μὰ κι' ἀπελπισμένο. Δὲ σίμωνε πιά στὰ χωριά, τὸν πλῆγωνε ἀνυπόφορα ἢ ἰδέα ὅτι θὰ μπουρῶσε μιὰ ἄλλη κοπέλλα τὴν ἀγάπη τῆς νὰ τοῦ χαρίσει. Μόνον τ' ἀδιάβητα βουὰ καὶ ἢ θάλασσα τὸν σταματοῦσαν. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλοντας τὸν ἔδλεπε ν' ἀγναντεύει τὸ στερνὸ ἀντιφῆγγισμα τῆς ἀχτίδας σ' ἓνα κόμα ποὺ ἄγριο ἔσπανε φιλιώντας καὶ κταστρέφοντας τὴν ἀκρογιαλιά, νὰν τ' ἀγναντεύῃ μ' ἓναν Πόθος μανιασμένον ν' ἀγκαλιάσει καὶ Αὐτὸς τόσο ἰσχυρὰ ποὺ θὰ κατὰστρεφε ἢ τὸ ὑπεράνθρωπο

θὰ ἐπλαθε . . . Καὶ τραγουδοῦσε μὲ τὸν ἀιτωμένο πόνον τοῦ ἀπεγνωσμένου τοῦ ἀγῶνα.

Ὅλοένα πρὸ ἀργὰ καὶ πρὸ βιαστικὰ δειχνότανε ἢ ἀχτίδα, καὶ αὐτὸ θὰ χάνεται γιὰ μέρες. Σαρκασμένον χάρμω, τέντωσε τὰ χέρια, μὲ τὰ δάχτυλα ἐρθάνοιχτα γιὰ νὰ εἶναι πρὸ μακριὰ, στὴ χλωμῇ, χλωμῇ τῆς λάμψῃ. Μὰ ἔξερνε μέσα στὴν ἀπόλυτη θριαμβευστικὴ χαρὰ τῆς μιὰ ἀμφιβολία διαπέρασε τὴν μικρὴ ἀχτίδα. Ἄν τὴν ξεχνοῦσε, ἂν ἔτανε ξεναγυροῦσε δὲν τὴ γνώριζε πιά, ἂν δὲν ἐξακολουθοῦσε τὸ τρελλὸ παιχνίδι; Ὅχι! Δὲν τὴν ἔμελε γι' Αὐτόν. Αὐτὸς σχεδὸν δὲν τῆς ἄρεζε, γιὰ τὴν Ἀγάπη του τὴν ἔμελε. Δὲν ἤθελε ποτὲ ἀλλοιωτικὸ, λιγότερο ὀδυνηρὰ νοσταλγμένο νὰ δεῖ τὸ ἀντιφῆγγισμὰ τῆς μέσα στὰ μάτια του, δὲν ἤθελε νὰ ἐπιζητήσει, μ' ὅποια μορφή, ἀκόμα καὶ τὴν πρὸ ἰδανικευμένη. Ζήλησε τὸν ἐκυτό τῆς στὸ Τραγοῦδι του, τὴν ἴδέα τῆς ποὺ ἴσως τὴν ἀγωνία του θὰ γαλήνευε . . . Καὶ γιὰ ἓνα τῆς Φιλί τὴν τελευταία στιγμὴ— ἔταν ἢ ἀπόκτηση συμπλήρωσιν δὲ θὰ ἔφερνε ἀλλὰ μόνον ὑπερένταση—τοῦ ζήτησε τὴ φωνὴ του, τὴν πνοὴ ποὺ τραγουδοῦσε μέσα του. Κ' ἔξαλλος χωρὶς νὰ στοχαστεῖ τι χάριζε τῆς τὴν ἔδωκε, ὅλη τὴ ζωντανὴ τὴν ὑπαρξῆ. Ἀνθρώπος δίχως ψυχὴ μαρμάρωσε. Σαρκαστικὰ γέλασε ἢ ἀχτίδα σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσιν καὶ πρὸ πολλῶ—γενναϊοκάρδα—μιὰ ὥρα χαϊδεύοντας τὴν παγωμένη πέτρα.

Ἔρχονται οἱ κοπέλλες ἀπὸ τὰ μακρυσμένα χωριὰ γονατιστὲς τὴ λατρεία τους μὲ λουλούδια ν' ἀναθέσουν, στὸ Μαρμαρωμένο Τραγουδιστὴ, λουλούδια τοῦ καημοῦ καὶ τῆς ἀποτίωσης ποὺ κταγγοῦσα τὰ πιστεύουν μὰ ποὺ ἂν τὰ ἀισθανότανε ἀνήκουστα βραχὰ θὰ ἔταν τὸν πονοῦσαν. Τὰ πεθαμένα τοῦ μάτια κταρωμένα ἀπόμακρα περιμένουν ἀκόμη καὶ πάντα τὴν ἀχτίδα ποὺ ποτὲ δὲ θὰ ἔρθε.

Τὸ παραμῦθι μέσα στὴ φεγγαρομορτὴ τὸ θυμήθηκε μόνον ἢ μικρὴ ἀχτίδα ὀλόσπρη, σὰ σάββανον ἓνα σάββανον ποὺ σφιχτὰ ἐνωμένους σκεπάζει τὸ θά, νατο καὶ τὴ Ζωὴ, τὸ θυμήθηκε γιὰ νὰ τὸ διηγηθεῖ στὸν ἀνεμο ποὺ ἀδιάφορος ἔτρεχε νὰ χαϊδέψει τὰ λουλούδια—τρυφερὰ σκύδανε στὸ χῶμα—μ' ἓνα γέλιο ἢ μ' ἓνα λυγμὸ;

ΑΔΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ἀθῶο κὶ ἀρζῆλ. Τυπώνουμε δὲ τὸ ἐπιγραμμὰ σου σιὸς «Ἑπεκκριτικὸς». Πολὸ μᾶς ἄρεσε καὶ ὁ ὄρος **καπορισμός** ποὺ χαρακτηρίζεις μὲ διατινε τοῦστειροῦς λόγιους, τὰ φιλολογικὰ κατόνια δηλ.

Στοὺς ὑπεκκριτικούς.

Χρισιάζεται ἀλαφρομυαλιά, καπορισμός καὶ οἴηση, γὰ νὰ ἐσυγροῦνται κτατικὲς στὴν «Κριτικὴ καὶ Ποίησιν». Χειροτονεῖσαι δὲ σοφὸς ὄχι ἀπαξ, μὰ πολλακίς, ἂν Μπουρνιασούλης λέγεσαι, ἢ κὰν Ἀποστολάκης.

— κ. Ἀνυπόμονο. Ὁ «Νουμάς» τυπώνεται καθε Σαβᾶτο μὰ δίνεται στὰ κισκία καθε Τρίτη δειλιανό. Ἄν τὸν θέλεις ἰνωρύτερα, τὸν βρῖσκεις στὸ βιβλιοπωλεῖο Κονιλάρα (Ἀκαδημίας 53).